

ΑΡΧΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Α' ΤΑΞΗ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

Η ΠΑΡΑΓΩΓΗ

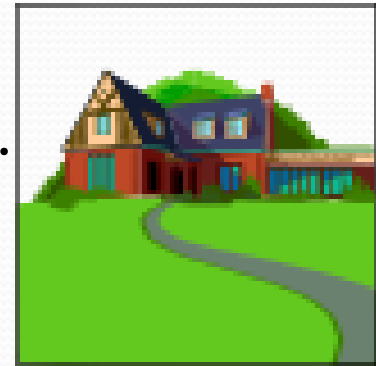
Γιατί η επιχείρηση αποτελεί βασική μονάδα παραγωγής εμπορευμάτων;

- Στις σύγχρονες κοινωνίες η διεργασία της παραγωγής γίνεται στις επιχειρήσεις.
- Τα εμπορεύματα, είτε υλικά είτε υπηρεσίες, παράγονται στις επιχειρήσεις.
- Η επιχείρηση, ως αυτόνομη και αυτοτελής μορφή ιδιοκτησίας, αναλαμβάνει την πρωτοβουλία για την παραγωγή εμπορευμάτων, είτε αυτά είναι υλικής μορφής είτε υπηρεσίες.

Δώστε μερικά παραδείγματα σύγχρονων επιχειρήσεων.

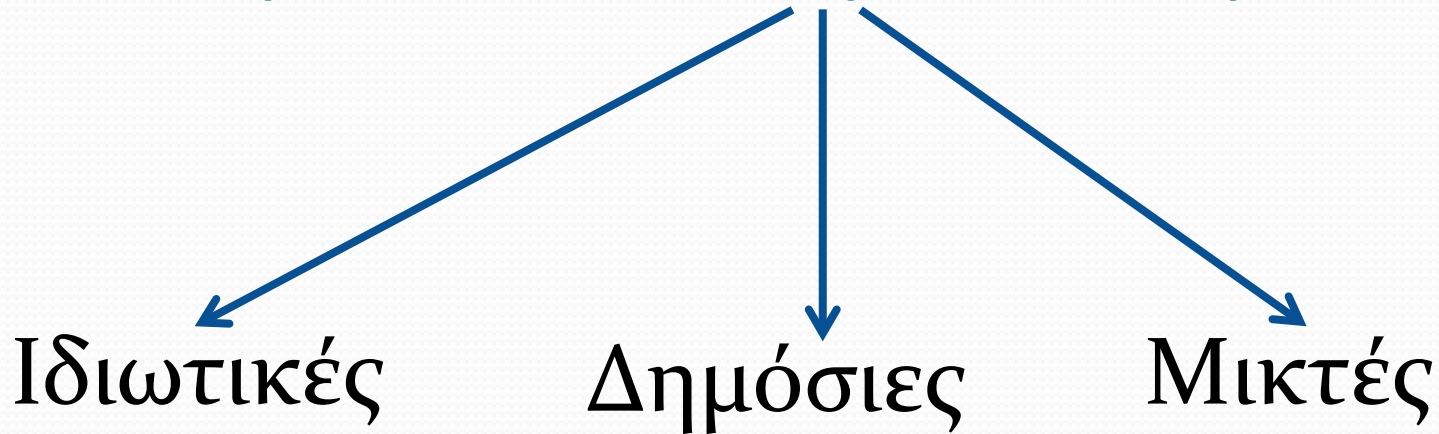
- Μια βιομηχανία επεξεργασίας μετάλλων (μεταλλουργία),
- Ένα γραφείο ταξιδιών,
- Μια τράπεζα,
- Μια βιοτεχνία ενδυμάτων, επίπλων ή παπουτσιών.
- Ένα συνεργείο επισκευής αυτοκινήτων.
- Μια τεχνική κατασκευαστική εταιρεία
- Μια αγροτική εκμετάλλευση παραγωγής γεωργικών και κτηνοτροφικών προϊόντων.
- Ένα κατάστημα που πουλάει τρόφιμα, αναψυκτικά, κ.τ.λ.
- Ένα κέντρο διασκέδασης, μια ταβέρνα, ένα καφενείο κ.τ.λ.

Ποια είναι τα βασικά κριτήρια ταξινόμησης των επιχειρήσεων;

- α) το είδος της ιδιοκτησίας,
- β) η νομική μορφή της επιχείρησης,
- γ) ο κύριος τομέας της δραστηριότητάς της και
- δ) το μέγεθος της.

Πως διακρίνονται οι επιχειρήσεις ανάλογα με το είδος της Ιδιοκτησίας;

Ιδιωτικές επιχειρήσεις

είναι εκείνες των οποίων οι ιδιοκτήτες είναι ιδιώτες.

Δημόσιες επιχειρήσεις

είναι εκείνες των οποίων ιδιοκτήτης θεωρείται το κοινωνικό σύνολο, εκπροσωπούμενο :

- από το κράτος (κρατικές επιχειρήσεις) ή
- την τοπική αυτοδιοίκηση (δημοτικές επιχειρήσεις).

Μικτές επιχειρήσεις

Ορισμένες επιχειρήσεις έχουν κοινή ιδιοκτησία από

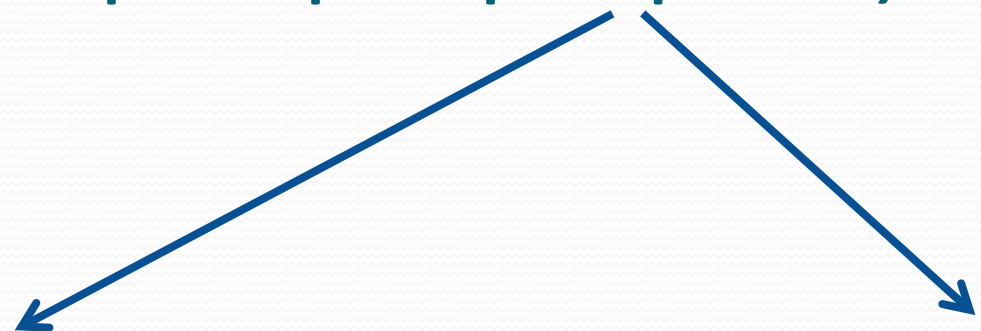
- το κράτος ή την τοπική αυτοδιοίκηση και από
- ιδιώτες

Πως δημιουργούνται οι μικτές επιχειρήσεις;

- από την εξαγορά από το κράτος τμήματος του κεφαλαίου μιας ιδιωτικής επιχείρησης (μερική κρατικοποίηση),
- με την πώληση από το κράτος τμήματος μιας δημόσιας επιχείρησης σε ιδιώτες (μερική ιδιωτικοποίηση),
- Δημιουργούνται εξ αρχής, με σύμπραξη ιδιωτικών και κρατικών κεφαλαίων και κοινή ιδιοκτησία

β) Η Νομική Μορφή της Επιχείρησης

Διάκριση των επιχειρήσεων ανάλογα με τη Νομική τους Μορφή

**Ατομικές
επιχειρήσεις**
στις οποίες ιδιοκτήτης
είναι ένα μόνο άτομο

Εταιρείες
υπάρχουν δύο ή
περισσότεροι
ιδιοκτήτες (εταίροι)

Ποιες είναι οι συνηθισμένες νομικές μορφές των εταιρειών;

- Ομόρρυθμη Εταιρεία (ΟΕ),
- Ετερόρρυθμη Εταιρεία (ΕΕ),
- Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης (ΕΠΕ)
- Ανώνυμη Εταιρεία (ΑΕ).

Ομόρρυθμη Εταιρεία (ΟΕ)

- Ανήκει σε δύο ή περισσότερους εταίρους καθένας από τους οποίους συνεισφέρει τμήμα του συνολικού κεφαλαίου της εταιρείας (**μερίδιο**).
- Τα μερίδια μπορεί να είναι **ίσα ή άνισα** μεταξύ τους.
- Όλοι οι εταίροι, ανεξαρτήτως μεριδίου, έχουν **απεριόριστη ευθύνη** για τις υποχρεώσεις (περιλαμβάνει και την ατομική περιουσία των εταίρων)

Η Ετερόρρυθμη Εταιρεία (Ε.Ε.)

- Ένας ή περισσότεροι εταίροι έχουν δικαίωμα διαχείρισης και εκπροσώπησης της Ετερόρρυθμης Εταιρείας και ταυτόχρονα, την πλήρη και απεριόριστη ευθύνη για τις υποχρεώσεις της εταιρείας (**ομόρρυθμοι εταίροι**).
- Υπάρχουν όμως και ένας ή περισσότεροι εταίροι, οι οποίοι ευθύνονται μόνο για το μέγεθος της συνεισφοράς τους στην εταιρεία (**ετερόρρυθμοι εταίροι**).
- Οι ετερόρρυθμοι εταίροι δεν έχουν δικαίωμα εκπροσώπησης ή διαχείρισης της εταιρείας.

Η Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης (Ε.Π.Ε.)

- ανήκει σε εταίρους καθένας από τους οποίους ευθύνεται μόνο για το μερίδιο που έχει εισφέρει στην εταιρεία.
(Περιορισμένη Ευθύνη)
- Το συνολικό κεφάλαιο της εταιρείας αποτελείται από ίσα **εταιρικά μερίδια**, τα οποία μοιράζονται στους εταίρους κατ' αναλογία προς τη συνεισφορά καθενός.
- Τα εταιρικά μερίδια των εταιρειών περιορισμένης ευθύνης **δε μετατρέπονται σε μετοχές**, αλλά μπορούν να μεταβιβαστούν (να πουληθούν, να κληροδοτηθούν ή να δωριστούν).
- Για τη μεταβίβαση του μεριδίου ή μεριδίων συνήθως χρειάζεται η **σύμφωνη γνώμη** των λοιπών εταίρων.

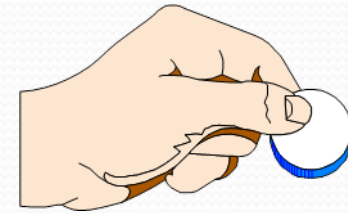
Ανώνυμη Εταιρεία (Α.Ε.)

- ανήκει επίσης σε εταίρους, καθένας από τους οποίους ευθύνεται μόνο για το χρηματικό ποσό που έχει εισφέρει στην επιχείρηση. (Περιορισμένη Ευθύνη)
- Το συνολικό της κεφάλαιο μοιράζεται σε **μετοχές**, οι οποίες αποτελούν τίτλους ιδιοκτησίας της επιχείρησης.
- Οι μετοχές **μεταβιβάζονται ελεύθερα** χωρίς περιορισμό, εκτός από ορισμένες εξαιρέσεις.
- Οι μεγάλες ανώνυμες εταιρείες επιδιώκουν την αγοραπωλησία των μετοχών τους στο **Χρηματιστήριο**.

Ποιος Διοικεί την Α.Ε.;

- Η Α.Ε. διοικείται από το **Διοικητικό Συμβούλιο**, το οποίο εκλέγεται από την ετήσια Γενική Συνέλευση των μετόχων.
- Στη **Γενική Συνέλευση** κάθε μέτοχος διαθέτει τόσες ψήφους όσες μετοχές κατέχει. Στη Γενική Συνέλευση των μετόχων το Διοικητικό Συμβούλιο υποβάλλει τον απολογισμό του έργου του και τον προγραμματισμό για το μέλλον για έγκριση.
- Το Διοικητικό Συμβούλιο ορίζει το **Γενικό Διευθυντή ή το Διευθύνοντα Σύμβουλο** της εταιρείας, ο οποίος είναι υπεύθυνος για την καθημερινή διεύθυνση της εταιρείας.
- Ο Διευθύνων Σύμβουλος μπορεί να είναι ή να μην είναι μέτοχος της εταιρείας.

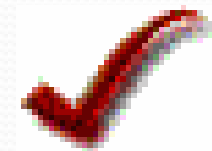
Τι είναι μέρισμα;

Ένα τμήμα των κερδών των Ανωνύμων Εταιριών, μοιράζεται, με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης των μετόχων, στους μετόχους, ανάλογα με τις μετοχές που έχει ο κάθε μέτοχος. Το κέρδος που μοιράζεται για κάθε μετοχή ονομάζεται μέρισμα

Ποιος ορίζει το Δ.Σ. των δημοσίων Α.Ε.;

ορίζεται με **υπουργική απόφαση** και η επιλογή των διευθυντικών στελεχών υπόκειται στην **έγκριση του κοινοβουλίου**.

γ) Ο Τομέας Δραστηριότητας της Επιχείρησης

Πως ταξινομούνται οι επιχειρήσεις ανάλογα με το προϊόν που παράγουν;

Οι επιχειρήσεις ταξινομούνται σε τομείς και κλάδους παραγωγής **ανάλογα με το προϊόν** που παράγουν.

Οι επιχειρήσεις ταξινομούνται σε τρεις ευρείς τομείς παραγωγής:

- στον **πρωτογενή**,
- στο **δευτερογενή** και
- στον **τριτογενή** τομέα.

Κάθε τομέας περιλαμβάνει **κλάδους παραγωγής**, στους οποίους κατατάσσονται οι επιχειρήσεις σε σχέση με το κύριο προϊόν που παράγουν.

Τι περιλαμβάνει ο Πρωτογενής Τομέας;

Στον πρωτογενή τομέα ανήκουν όλες οι επιχειρήσεις των οποίων η παραγωγή εξαρτάται από τη φύση. Τέτοιες είναι:

- η καλλιέργεια γεωργικών προϊόντων,
- η αλιεία,
- η κτηνοτροφία,
- η εκμετάλλευση του δάσους
- κ.τ.λ.

Τι περιλαμβάνει ο Δευτερογενής Τομέας;

περιλαμβάνει τις επιχειρήσεις που έχουν ως αντικείμενο παραγωγής την επεξεργασία προϊόντων ή τις κατασκευές. Τέτοιες είναι:

1. οι επιχειρήσεις παραγωγής βιομηχανικών και βιοτεχνικών προϊόντων,
2. οι επιχειρήσεις παραγωγής ενέργειας και
3. οι επιχειρήσεις κατασκευών (οικιών, δρόμων κ.τ.λ.).

Τι περιλαμβάνει ο Τριτογενής Τομέας;

περιλαμβάνει τις επιχειρήσεις και τις δημόσιες υπηρεσίες που παρέχουν κάποιο είδος υπηρεσιών. Τέτοιες είναι:

- τα νοσοκομεία,
- τα εκπαιδευτικά ιδρύματα,
- οι υπηρεσίες της δημόσιας διοίκησης,
- οι επιχειρήσεις αναψυχής, αθλητισμού, και τουρισμού.
- το εμπόριο
- οι τράπεζες
- κλπ

ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ ΚΛΑΔΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ

ΤΟΜΕΑΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ	Κωδικός	ΚΛΑΔΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ
Πρωτογενής Παραγωγή	A B	Γεωργία, Κτηνοτροφία, Θήρα και Δασοκομία Αλιεία
Δευτερογενής Παραγωγή	Γ Δ Ε ΣΤ	Ορυχεία και Λατομεία Μεταποιητικές Βιομηχανίες Παροχή Ηλεκτρικού Ρεύματος Φυσικού Αερίου και Νερού Κατασκευές
Τριτογενής Παραγωγή	Ζ Η Θ Ι Κ Λ Μ Ν Ξ Ο Π	Εμπόριο και Επισκευές Ξενοδοχεία και Εστιατόρια Μεταφορές – Αποθήκευση και Επικοινωνίες Ενδιάμεσοι Χρηματοπιστωτικοί Οργανισμοί Διαχείριση Ακίνητης Περιουσίας, Εκμισθώσεις Πληροφορική και Έρευνα Δημόσια Διοίκηση και Άμυνα Εκπαίδευση Υγεία και Κοινωνική Μέριμνα Άλλες δραστηριότητες Παροχής Υπηρεσιών Νοικοκυριά που απασχολούν οικιακό προσωπικό Ετερόδοκοι Οργανισμοί και Όργανα
<p>Πηγή: Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος, <i>Στατιστική Ταξινόμηση των Κλάδων Οικονομικής Δραστηριότητας</i>, ΣΤΑΚΟΔ-91, με Επεξηγηματικές Σημειώσεις, Αθήνα 1994.</p>		

Πως κατατάσσονται οι επιχειρήσεις ανάλογα με το μέγεθος;

Οι επιχειρήσεις κατατάσσονται σε κατηγορίες μεγέθους ανάλογα με τον **αριθμό των εργαζομένων** σ' αυτές. Συνήθως στις στατιστικές επικρατούν τα εξής κριτήρια κατάταξης:

- **Μικρές** επιχειρήσεις με αριθμό εργαζομένων **ως 20 άτομα.**
- **Μεσαίες** επιχειρήσεις με αριθμό εργαζομένων **μεταξύ 20 και 100 ατόμων.**
- **Μεγάλες** επιχειρήσεις με αριθμό εργαζομένων **άνω των 100 ατόμων.**

Είναι σταθερά τα κριτήρια κατάταξης;

- Τα κριτήρια αυτά είναι συμβατικά και μεταβαλλόμενα.
- Στις άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης ως μεσαίες επιχειρήσεις θεωρούνται εκείνες που απασχολούν ως και 200 εργαζόμενους.
- Η ταξινόμηση αυτή των επιχειρήσεων δε σημαίνει κάτι για την πραγματική οικονομική δύναμη των επιχειρήσεων.

4.3 Η ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

Τι είναι η παραγωγική διαδικασία;

- Η παραγωγική διαδικασία **συνίσταται στη μετατροπή ορισμένων εμπορευμάτων σε διαφορετικού είδους εμπορεύματα.**
- Παραγωγική διαδικασία είναι αυτή που μετατρέπει το σπόρο σε σιτάρι, το σιτάρι σε αλεύρι, σε ψωμί, σε γλυκίσματα, σε ζυμαρικά.

Τι ονομάζουμε πρώτες ύλες (π.χ)

Τα εμπορεύματα που ενσωματώνονται στο νέο εμπόρευμα ονομάζονται πρώτες ύλες της παραγωγικής διαδικασίας.

Λόγου χάρη, αν έχουμε μια επιχείρηση που παράγει έπιπλα, έστω τραπέζια, θα χρειαστεί:

- ξυλεία,
- καρφιά,
- κόλλες για ξύλο,
- βερνίκια για το λούστρο
- κ.τ.λ.

Ποια είναι η συμβολή της ανθρώπινης εργασίας στην παραγωγική διαδικασία; (π.χ.)

Για να μπορέσουν οι πρώτες ύλες να μετασχηματιστούν σε τελικό προϊόν χρειάζεται η παρέμβαση της ανθρώπινης εργασίας. Π.χ.

- στάδιο του σχεδιασμού του τραπεζιού,
- μελέτη των δυσκολιών που υπάρχουν για να μεταφερθεί το σχέδιο στην πραγματικότητα:
 - πώς θα κολληθούν τα πόδια,
 - σε ποιο σημείο για να είναι ευσταθές το τραπέζι κ.τ.λ.
- Ποιες επιμέρους εργασίες χρειάζονται; (κοπή ξύλου, λείανση, δημιουργία εγκοπών, καρφώματα, κολλήματα, χρωματισμός και λουστράρισμα),
- το συντονισμό των επιμέρους εργασιών, τον έλεγχο της ποιότητας του προϊόντος,
- την προφύλαξη με τη συσκευασία και αποθήκευση του τραπεζιού,
- τη μεταφορά και την πώληση στον αγοραστή.

Τι ονομάζουμε μέσα παραγωγής ή κεφαλαιουχικό εξοπλισμό;

Τα μηχανήματα, τα εργαλεία, τα οικήματα, οι συσκευές, τα μέσα μεταφοράς που χρησιμοποιούνται κατά την παραγωγική διαδικασία, μεταφορά, αποθήκευση και εμπορία των εμπορευμάτων

Ποια είναι η τριπλή λειτουργία των επιχειρήσεων;

1. η **απόκτηση**, μέσω μιας σειράς ανταλλαγών των υλικών εμπορευμάτων και της ανθρώπινης εργασίας που απαιτούνται στην παραγωγή.
2. ο αποτελεσματικός **συνδυασμός** της εργασίας με τα μέσα παραγωγής για το **μετασχηματισμό** των πρώτων υλών σε τελικά προϊόντα που πρόκειται να πουληθούν στην αγορά και,
3. ο **σχεδιασμός, συντονισμός και έλεγχος** των επιμέρους δραστηριοτήτων που αναλαμβάνει να εκτελέσει κάθε εργαζόμενος.

Ευχαριστώ πολύ

Λούκας Ηλίας Οικονομολόγος - Φυσικής Αγωγής
MSc